

Rechtbank Den Haag
Afdeling Civiel, griffie kort geding
Zitting van 2 december 2020, 12:00 uur
Zaaknummer / rolnummer: C/09/602659 KG ZA 20-1098

PLEITAANTEKENINGEN

Namens eisers
advocaten: mrs. J.M. van den Berg en M.E. Kingma

Edelachtbare heer,

1. Allereerst willen eisers naar aanleiding van de conclusie van antwoord van de Staat hun eis op een drietal punten verminderen/aanpassen:
 - 1) In de conclusie van antwoord staat vermeld dat de standaardbrief "Informatie voor ouders/verzorgers van klas- en groepsgenoten van een patiënt in basisonderwijs, voorgezet onderwijs en kindercentra" zodanig is aangepast dat daarin niet meer is vermeld dat "geen sprake is geweest van nauw contact". Inderdaad is afgelopen vrijdag (de dag dat de dagvaarding werd betekend) een nieuwe versie van de standaardbrief online geplaatst. Hiermee heeft de Staat aan de vordering onder 2 van het petitum voldaan, en kan deze worden ingetrokken.
 - 2) De conclusie van antwoord vermeldt ook dat het testbeleid voor kinderen onder de 13 jaar is aangepast. Kinderen tussen 7 en 12 jaar hoeven nog steeds niet getest te worden als zij verkoudheidsklachten hebben, maar sinds 17 november geldt wel het advies om deze leeftijdsgroep te laten testen indien zij koorts of benauwdheidsklachten hebben. Deze wijziging heeft plaatsgevonden op de dag dat de concept-dagvaarding aan de rechtbank is gestuurd, en eisers hebben dit niet opgemerkt voordat de dagvaarding werd betekend. Dit geeft aanleiding om de gevraagde voorziening onder 3 van het petitum als volgt te wijzigen:
"De Staat te bevelen om het advies dat kinderen in de leeftijdsgroep 7 t/m 12 jaar niet getest te hoeven worden als ze verkoudheidsklachten hebben, in te trekken".
 - 3) Tenslotte zien eisers aanleiding om de voorziening onder 4 van het petitum zodanig aan te passen dat hieraan wordt toegevoegd "zolang de besmettingsgraad boven de signaalwaarde van het Corona dashboard van 7 besmettingen per 100.000 inwoners per dag ligt."

Waarvan akte!

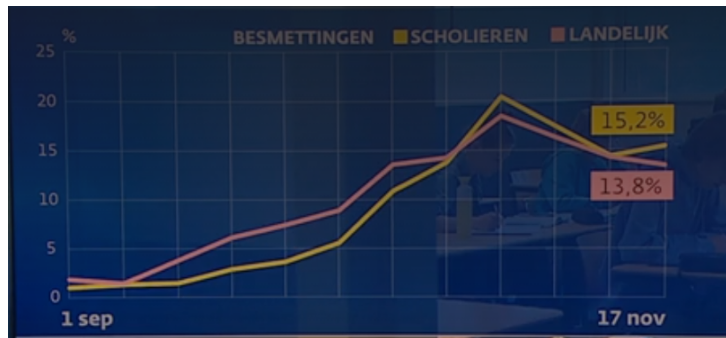
2. En dan kom ik aan de toelichting op de gevraagde voorzieningen.
3. Nederland is in de greep van het coronavirus en de overheid wordt geconfronteerd met ingewikkelde dilemma's. We kunnen – in ieder geval totdat een groot deel van de Nederlanders is gevaccineerd – niet terug naar ons "normale" leven. De Staat maakt iedere dag afwegingen over wat wél en niet kan en heeft daarin een grote beleidsvrijheid. Maar eisers vinden dat de Staat in zijn huidige beleid té weinig rekening houdt met de huidige infectiecijfers en de stand van de wetenschap waar het gaat om

infecties bij kinderen. De Staat lijkt zijn beleid (nog steeds) te baseren op de aanname dat kinderen niet of nauwelijks besmettelijk zouden zijn. Deze (onjuiste) aanname komt terug in de informatie die de Staat verstrekt, en de adviezen en de instructies die de Staat geeft. Doordat de Staat in die informatie, adviezen en instructies de rol die kinderen spelen in de verspreiding van het coronavirus onderschat, handelt hij naar overtuiging van eisers in strijd met het voorzorgsbeginsel.

4. In de dagvaarding is gewezen op een groot aantal (internationale) onderzoeksresultaten waaruit blijkt dat kinderen besmettelijk zijn, en dat in ieder geval middelbare scholieren net zo besmettelijk zijn als volwassenen. De Staat heeft zich in de conclusie van antwoord beroepen op adviezen en cijfers van het RIVM en het OMT, en gesteld dat uit die gegevens blijkt dat kinderen het virus minder verspreiden. Maar als we kijken naar de datering van die cijfers, zien we dat deze niet actueel zijn. Bijvoorbeeld: productie 1 van de Staat is een onderzoeksrapport uit mei 2020 (toen de scholen waren gesloten). De tabel over verspreiding tussen leeftijdsgenoten in alinea 5.27 van de conclusie van antwoord laat cijfers tot en met half september 2020 zien (de scholen waren toen net twee weken weer open). De tabel in alinea 5.28 bevat BCO gegevens tussen 29 juni en 6 september 2020 (bijna deze gehele periode was het zomervakantie). Deze cijfers laten dus nauwelijks zien wat het effect van de scholen is. Als we kijken naar de laatste rapporten en adviezen van het RIVM en het OMT, zeker met betrekking tot middelbare schoolleerlingen, geeft dat een heel ander beeld:

- Uit het epidemiologisch rapport van het RIVM van 24 november 2020 (**productie 15**) blijkt dat kinderen in de leeftijd 15-19 nu de meest besmette groep zijn. In het meest recente rapport, dat gisteren is gepubliceerd, wordt dit beeld niet anders.¹ Afgelopen week zijn er 3255 positieve testen in de leeftijdsgroep 15-19 gemeld, verreweg het meeste aantal van alle leeftijdsgroepen. In de leeftijdsgroep 10-14 zijn 2126 positieve testen gemeld. Dit zijn er nauwelijks minder dan in de andere leeftijdsgroepen (ter vergelijking: in de groep 20-24 waren er 2545 positieve testen, en in groep 25-29 waren dit er 2321). Daarbij moet bedacht worden dat het advies is om kinderen onder de 13 met verkoudheidsklachten niet te testen.
- Uit dezelfde laatste twee rapporten blijkt ook dat scholen nu op de vierde plaats staan van geconstateerde 'settings' van besmettingen, na de thuissituatie, bezoek in thuissituatie, en de werksituatie.
- Het landelijke aantal besmettingen daalt, terwijl het besmettingen onder scholieren stijgt (zie de grafiek die kinderarts-epidemioloog en adviseur van het OMT Patricia Bruijning in de Nieuwsuur uitzending van 22 november 2020 liet zien):

¹ RIVM, Epidemiologische situatie COVID-19 in Nederland, 1 december 2020, vindplaats: https://www.rivm.nl/sites/default/files/2020-12/COVID-19_WebSite_rapport_wekelijks_20201201_1159.pdf

- In de laatste OMT adviezen wordt wel degelijk erkend dat de besmettingen onder – met name oudere - scholieren oplopen. Zo heeft het OMT in zijn advies van 2 november 2020 gewaarschuwd zich “zorgen te maken” over de besmettingen onder jongeren (waaronder leerlingen in de bovenbouw van middelbare scholen), maar wordt in het advies enkel ingegaan op de mogelijkheid tot sluiting van de scholen, en niet op het veiliger maken van de scholen.
5. Eisers menen dat de huidige stand van kennis noopt tot een andere informatievoorziening, andere adviezen en andere instructies door de Staat.
 6. Eisers hebben ook geconstateerd dat de Staat na ontvangst van de sommatiebrief en concept dagvaarding een aantal uitingen op zijn websites heeft verwijderd of aangepast. Zo is de mededeling dat “scholieren nauwelijks besmet raken met het virus” inmiddels verwijderd. Dat is een goede ontwikkeling. Eisers menen echter dat zij nog steeds belang hebben bij toewijzing van hun vordering onder 1 van het petitum. Er staan nog steeds uitingen online over kinderen die naar de huidige stand van de wetenschap niet juist zijn, zoals de uiting “kinderen spelen maar een beperkte rol in de verspreiding van het coronavirus” (dgv al 42, CvA al. 5.8). Als we naar de besmettingscijfers van de afgelopen weken kijken, is dat geen juiste uiting.
 7. Maar het gaat eisers niet alleen om de uitingen die de Staat over de besmettelijkheid van kinderen doet. Het gaat eisers met name om de adviezen en instructies die de Staat heeft verbonden aan de eerdere (en onjuiste) aanname dat kinderen nauwelijks besmettelijk zouden zijn. Deze aanname heeft ertoe geleid dat de Staat niet in overeenstemming met de richtlijnen voor veilig onderwijs van de WHO handelt:
 - Het mantra van de WHO is vanaf het begin van de uitbraak van het coronavirus geweest: testen, testen, testen. In Nederland geldt – ook nu de testcapaciteit weer op orde is – dat kinderen tussen de 7 en 13 met verkoudheidsklachten niet getest hoeven te worden. Dit is volgens eiser maar een minimale verbetering ten opzichte van de eerdere situatie, zeker omdat – juist volgens de Staat zelf – kinderen vaak enkel milde (verkoudheids)klachten hebben. Juist bij die klachten blijft het advies om niet te testen.
 - Daarnaast adviseert de WHO om op scholen – en zeker in gebieden waar community-transmission van het virus plaatsvindt (zoals momenteel: Nederland) dat leerlingen ten minste een meter afstand van elkaar moeten houden. In Nederland is het advies dat middelbare school leerlingen géén afstand van elkaar hoeven te houden.

- Tenslotte staat in de aanbevelingen van de WHO dat kinderen boven de 12 jaar maskers moeten dragen in gebieden met wijdverspreide transmissie van het virus, óók in de klas, en zeker indien er geen afstand gehouden kan worden. In Nederland geldt de maskerverplichting voor middelbare scholieren niet in de klas.
8. GGD's en scholen volgen de adviezen en richtlijnen van de Staat uiteraard op. Zij kijken naar de Staat – en het RIVM – om te bepalen hoe er met besmettingen op scholen moet worden omgegaan.
 9. Eisers menen dat het – in deze fase van de pandemie, en met het oplopende aantal besmettingen onder scholieren – de Staat niet vrijstaat om zijn adviezen en richtlijnen niet aan te passen aan de huidige stand van zaken. En die stand van zaken is dat de besmettingen onder middelbare scholieren oplopen, en momenteel zelfs hoger liggen dan de rest van Nederland. In deze omstandigheden is het de zorgplicht van de Staat die voortvloeit uit artikelen 2 en 8 EVRM om in ieder geval het minimale te doen om deze kinderen (en hun ouders en familieleden) te beschermen, door de richtlijnen van de WHO na te leven. Er is geen ruimte meer voor adviezen en instructies die uitgaan van de situatie dat kinderen nauwelijks besmet worden of besmettelijk zijn. Dat is niet de realiteit.
 10. De Staat heeft ervoor gekozen de scholen tijdens de huidige “gedeeltelijke lockdown” niet te sluiten. De Staat heeft in het overleg dat met eisers heeft plaatsgevonden en in zijn conclusie van antwoord toegelicht het voor de ontwikkeling van kinderen van groot belang te vinden dat ze naar school kunnen gaan. Daarbij denkt hij niet alleen aan de intellectuele ontwikkeling en de schoolprestaties van kinderen, maar zeker ook aan hun sociaal-emotionele ontwikkeling door de omgang en interactie met hun leeftijdgenoten. Dit is een belangenafweging die binnen de beleidsvrijheid van de Staat valt, en eisers begrijpen deze afweging en onderschrijven het grote belang van onderwijs. Zij vragen de Staat dan ook niet om de scholen te sluiten – maar om het onderwijs wel zo veilig mogelijk te maken door hun richtlijnen voor scholen en GGD's aan te passen conform de internationaal geaccepteerde richtlijnen die daarvoor zijn opgesteld. Daartoe strekken de gevraagde voorzieningen 3 en 4. Eisers menen – bij nader inzien – wel dat de gevraagde voorziening onder 4 (net als de gevraagde voorziening onder 5) enkel zou moeten gelden tijdens deze hoge mate van virusverspreiding. Daarom hebben eisers hun vordering zodanig aangepast dat deze geldt “zolang de besmettingsgraad boven de signaalwaarde van het Corona dashboard van 7 besmettingen per 100.000 inwoners per dag ligt.”
 11. In alinea's 2.3.5 en 2.3.6 CvA betoogt de Staat dat de vierde vordering van eisers neerkomt enerzijds op het buiten werking stellen van de aldaar genoemde wettelijke regelingen, en anderzijds op een verboden wetgevingsbevel door de rechter. Eisers vinden dit een tamelijk gekunstelde redenering.
 12. Toen de dagvaarding werd opgesteld, voerde de Staat zijn coronabeleid voornamelijk met adviezen en richtlijnen omdat een wettelijke basis voor verplichte maatregelen nog ontbrak. Sinds gisteren is het beleid van de Staat (deels) neergelegd in wettelijke verplichtingen. De sinds gisteren geldende wettelijk verplichte maatregelen gaan minder ver dan de maatregelen waarvan eisers vorderen dat de Staat ze aan scholen zal adviseren. Eisers vorderen per saldo dat de Staat bovenop de maatregelen die hij

verplicht stelt, aan scholen nog een aantal maatregelen zal adviseren die verder gaan dan de verplichte maatregelen (zoals er in het huidige Servicedocument ook andere adviezen zijn opgenomen – bijvoorbeeld over ventilatie - die niet in een wet staan). Eisers zien niet in hoe een dergelijk advies de wettelijk verplichte maatregelen opzij zou kunnen zetten, en zien ook niet in waarom een rechterlijk bevel aan de Staat tot het geven van een dergelijk advies neer zou komen op een rechterlijk bevel tot wetgeving.

13. De maatregelen die eisers aan de scholen geadviseerd willen zien, zijn in overeenstemming met de WHO-richtlijnen en strekken ertoe de besmettingsrisico's op scholen te verminderen. De weigering van de Staat om die maatregelen aan scholen voor te schrijven of zelfs maar te adviseren, brengt mee dat ouders er alleen maar meer recht en reden bij hebben om hun kinderen niet naar school te hoeven laten gaan omdat ze de besmettingsrisico's daar te hoog vinden om hun kind en, via die route, zichzelf en hun gezin en familie aan bloot te stellen.
14. Eisers menen dat de keuze die de Staat heeft gemaakt – om op *landelijk* niveau de scholen open te houden (zonder aan de WHO richtlijnen te voldoen) omdat de Staat meent dat dit een acceptabel risico oplevert – niet dwingend moet en kan zijn voor *individuele* ouders. Er zijn *individuele* ouders zijn die, althans waar het gaat om *hun eigen schoolgaande kind en hun eigen gezin*, het verspreidingsrisico op school en de daaraan klevende risico's voor zowel gezondheid als voor verdere verspreiding binnen hun directe familiekring, wel degelijk onverantwoord groot vinden. Voor deze ouders wegen die gezondheidsrisico's zwaarder dan het belang van hun kind om naar school te kunnen gaan. Deze ouders willen van de Staat de mogelijkheid en de ruimte krijgen om hun schoolgaande kind thuis te kunnen houden vanwege de rondwarende pandemie, zonder dat zij meteen bedreigd worden met ernstige sancties zoals strafrechtelijke vervolging of zelfs kindbeschermingsmaatregelen.
15. Het gaat hier om een principiële vraag en ik zal hem dus ook een beetje scherp en principieel verwoorden: mogen ouders zélf nog beslissen welke corona-*risico's* zij voor hun schoolgaande kind en daarmee voor zichzelf en hun directe familiekring onverantwoord groot vinden en niet willen lopen, of mag de Staat onder dreiging van zware sancties beslissen en opleggen welke corona-*risico's* ouders en hun schoolgaande kinderen maar *moeten* accepteren en *moeten* ondergaan?
16. Zó gesteld denk ik dat de meeste mensen dit zouden opvatten als een retorische vraag: want *natuurlijk* mag de Staat zijn burgers niet dwingen zich bloot te stellen aan gezondheidsrisico's waaraan deze burgers zichzelf nu juist *niet* willen blootstellen omdat zij die risico's onverantwoord groot vinden voor zichzelf en hun directe familiekring. *Natuurlijk* mag de Staat dat niet. De evidentie van het antwoord geeft al aan dat het hier gaat om een wezenlijk rechtsgevoel, het gaat hier om het fundamentele zelfbeschikkingsrecht van iedere burger als het gaat om *zijn* gezondheid en die van *zijn* kinderen en hoe hij en zijn gezin *hun* leven willen leiden en inrichten.
17. Meer specifiek is dat zelfbeschikkingsrecht van ouders wettelijk vastgelegd in boek 1, art. 247 BW. Daarin staat dat ouders niet alleen de verplichting maar ook *het recht* hebben om zélf te zorgen voor de gezondheid en het welzijn van hun kinderen. Onder opvoeding en verzorging wordt volgens lid 2 mede verstaan de zorg en verantwoordelijkheid voor geestelijk en lichamelijk welzijn en de *veiligheid* van hun kind en de bevordering van de ontwikkeling van de persoonlijkheid van hun kind. Dat *recht*

tot verzorging en opvoeding van *hun* kind hebben de ouders en kind jegens elkaar en het beletten of hinderen van de uitoefening van dat recht is een inmenging als bedoeld in artikel 8 EVRM (HR 15 april 1994, NJ 1994/576 rov 3.3.)

18. In dit artikel 8 EVRM is, met het gewicht van een fundamenteel mensenrecht, het door de Staat te eerbiedigen recht van iedere burger vastgelegd om zijn leven en dat van zijn directe familiekring te mogen leiden, leven en inrichten zoals hij zelf wil. Niet alleen mag de Staat daarin niet interfereren, de Staat heeft zelfs de positieve verplichting om dat zelfbeschikkingsrecht van de burger waar het gaat om de inrichting van zijn privé-leven te beschermen en te bevorderen.
19. Dat lijkt allemaal heel duidelijk en niet voor discussie vatbaar. Maar zo zwart-wit ligt het niet helemaal.
20. Want artikel 8 EVRM verbiedt de Staat weliswaar om inbreuk te maken op het fundamentele recht van zijn burgers op hun 'family-life', maar ook dat verbod is niet absoluut. Lid 2 bepaalt namelijk dat in de uitoefening van het recht op 'family-life' geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan dan voorzover is voorzien bij wet én in een democratische samenleving *noodzakelijk* is in het belang van onder meer de bescherming van de gezondheid.
21. De Staat vindt het voor de ontwikkeling van kinderen van zodanig groot belang dat ze naar school gaan, dat dit als verplichting is opgenomen in de Leerplichtwet. De Leerplichtwet is daarmee een inperking van het zelfbeschikkingsrecht van ouders en deze beperking is inderdaad, zoals art. 8 EVRM eist, bij wet voorzien.
22. De ouders waarover ik het hier heb, vinden het *eveneens* van groot belang voor de ontwikkeling van hun kinderen dat ze naar school gaan. Daarover bestaat geen verschil van mening tussen deze ouders en de Staat. Laten we geen valse tegenstellingen creëren.
23. Maar deze ouders maken zich momenteel grote zorgen om de gezondheid en veiligheid van hun kind op school. Want op dit moment waart in Nederland het coronavirus rond, dat bijzonder besmettelijk is en zeer ernstige gezondheidsschade kan veroorzaken en zelfs dodelijk kan zijn. Ook voor kinderen, of voor hun naaste familieleden die zij kunnen besmetten. Onder die omstandigheden vinden deze ouders de gezondheid en veiligheid van hun kinderen waarvoor zij óók verantwoordelijk zijn zwaarder wegen dan de ontwikkeling van hun kind op school. Vanwege het besmettingsgevaar op school willen deze ouders hun kinderen tijdelijk even thuishouden en niet naar school sturen, bijvoorbeeld omdat zij zelf een slechte gezondheid hebben en bang zijn om besmet te worden, omdat hun kind een slechte gezondheid heeft, of omdat zij mantelzorger zijn van kwetsbare mensen.
24. De Staat schat die besmettingsrisico en gezondheidsrisico's voor schoolgaande kinderen veel lager in, en wil deze ouders desnoods dwingen hun kinderen toch naar school te laten gaan. De Staat wenst dat de Leerplichtwet wordt gehandhaafd tegen deze ouders, en heeft zijn wens ook indringend onder de aandacht gebracht van de leerplichtwet-ambtenaren middels het zogeheten Servicedocument. De Staat heeft daarmee ook het door hem gewenste effect gesorteerd. Dit blijkt uit de ervaringen van diverse ouders die als productie in het geding zijn gebracht.

25. Is een dergelijke inmenging van de Staat in het ouderlijk gezag en het 'family-life' van deze ouders 'noodzakelijk in een democratische samenleving', zoals art 8 EVRM eist? Is hier nog wel sprake van een 'fair balance' tussen het belang dat de Staat wil dienen, de ontwikkeling van het kind, en het belang dat de ouders willen dienen, de bescherming van de gezondheid en veiligheid van hun kind en hun gezin en directe familiekring?
26. Dan begin ik met vast te stellen dat de vrees en zorgen van de ouders voor de besmettingsrisico's op scholen niet zonder goede grond zijn. Integendeel, voor die vrees bestaat een objectieve rechtvaardiging. In Nederland is nog steeds sprake van een zeer hoge besmettingsgraad; alle waarden van het Coronadashboard zijn ruim overschreden. We hebben het al gehad over de oplopende besmettingen onder kinderen en het feit dat het OMT inmiddels ook onderkent dat kinderen een rol spelen bij de verspreiding van het virus. We hebben het ook al gehad over het feit dat in Nederland de WHO richtlijnen voor scholen niet worden nageleefd. Dat op Nederlandse scholen momenteel een verhoogd en substantieel besmettingsrisico bestaat, staat daarmee wel vast, en kan niet worden ontkend.
27. Mag de Staat onder die omstandigheden nog stellen dat het ontwikkelingsbelang van kinderen zoveel zwaarder weegt dan de gezondheidsrisico's bij schoolbezoek dat het 'noodzakelijk' is om de Leerplichtwet strikt te handhaven? Mag de Staat afdwingen dat kinderen naar school gaan tegen de wil van hun ouders die zich zorgen maken om de besmettingsrisico's op school?
28. In dat verband is relevant om erop te wijzen dat in de Leerplichtwet zélf al een paar uitzonderingen worden gemaakt op de leerplicht. Als ouders en hun kinderen een bepaalde godsdienstige richting hebben en er niet binnen redelijke afstand een school van die richting bestaat, kunnen zij volgens art 5 onder b, vrijstelling krijgen van de leerplicht. Die vrijstelling is dan niet tijdelijk, maar permanent. Dan weegt het ontwikkelingsbelang van het kind kennelijk ineens niet meer zo zwaar. Ik realiseer me overigens heel goed dat bij deze vrijstelling van de leerplicht, de godsdienstvrijheid een rol speelt en dat dit een grondrecht is, maar de bescherming van leven en gezondheid waarop de bedoelde ouders zich beroepen is óók een grondrecht (art 2 EVRM).
De Leerplichtwet kent bovendien in art 11 onder g. na een aantal gespecificeerde redenen voor vrijstelling, de mogelijkheid van vrijstelling van schoolbezoek indien de jongere vanwege 'andere gewichtige omstandigheden' verhinderd is de school te bezoeken.
29. Deze voorbeelden relativeren nogal het gewicht dat de Staat heeft toegekend aan de leerplicht. Maar als ouders hun kind voorlopig even thuis willen houden omdat zij zich vanwege de corona-pandemie ernstige zorgen maken over de veiligheid en gezondheid van hun kind op school en voor die zorgen ook een duidelijke, objectieve rechtvaardiging bestaat, dan wil de Staat deze keuze niet accepteren en wenst hij dat tegen die ouders de sancties van de Leerplichtwet ten volle worden ingezet.
30. De Staat wijst er 4.17 CvA in op dat voor individuele gevallen er een specifieke exclusieve rechtsgang is die open staat voor individuele ouders aan wie het verwijt wordt gemaakt dat zij zich niet aan de leerplichtwet houden. Gegeven deze specifieke rechtsgang voor individuele gevallen, kan volgens de Staat niet via een collectieve

procedure een andere rechter, de burgerlijke rechter, aangezocht worden. De Staat verwijst in dit verband naar twee arresten van de Hoge Raad.

31. Dit verweer snijdt om meerdere redenen geen hout.
32. Met het Servicedocument richt de Staat zich tot de leerplichtambtenaren. Hij laat hen daarin weten dat het coronavirus wat hem betreft geen geldig excuus meer is om kinderen thuis te houden en dat wat hem betreft leerplichtambtenaren gewoon overgaan tot handhaving van de leerplicht. De Staat wil met het servicedocument dus wel bewust richting en instructie geven aan de besluitvorming door leerplichtambtenaren, of zij tot handhaving zullen over gaan. Tegen deze instructie aan de leerplichtambtenaren, deze gedragsbeïnvloeding, is dit kort geding gericht.
33. Voor individuele ouders staan, anders dan de Staat beweert, geen rechtsmiddelen of specifieke rechtsgang open tegen een besluit van de leerplichtambtenaar om tot handhaving van de leerplicht over te gaan. Dat komt omdat de leerplichtambtenaar niet zelf een sanctiebesluit neemt, en ook niet anderszins een rechtshandeling jegens de ouders verricht. Het enige dat de leerplichtambtenaar doet, is besluiten of hij een proces-verbaal zal indienen bij de Officier van Justitie opdat deze een boete oplegt, dan wel besluiten of hij Jeugdzorg zal inschakelen opdat Jeugdzorg kindbeschermingsmaatregelen neemt.
34. Het is op zichzelf juist dat tegen strafrechtelijke boetes of kindbeschermingsmaatregelen een specifieke, exclusieve rechtsgang voor de betreffende ouder openstaat, maar het gaat eisers er om dat het zover niet komt omdat al in het voorstadium de leerplichtambtenaar besluit die weg niet in te slaan. Daarom verzetten eisers zich in dit kort geding tegen de druk die de regering, middels het servicedocument, op de leerplichtambtenaren uitoefent om wél die weg in te slaan. Tegen die specifieke druk van de Staat op leerplichtambtenaren, waarvoor ook geen wettelijke basis bestaat, staat voor individuele ouders niet een specifieke, exclusieve rechtsgang open. Hetgeen eisers met de gevraagde voorziening willen bereiken leent zich bovendien bij uitstek voor een collectieve aanpak op de voet van art 3:305a BW.
35. En meent de Staat nu werkelijk, dat een individuele ouder bij de Officier van Justitie die een boete wil opleggen, met succes kan klagen over een of andere instructie die de Staat aan de leerplichtambtenaar heeft gestuurd. Of bij Jeugdzorg daarover kan klagen? Nee, natuurlijk niet, die instructie speelt in hun toetsingskader geen enkele rol meer.
36. Het 'Servicedocument' beoogt een generiek, collectief effect te hebben op de uitoefening van (grond)rechten door ouders en moet dus ook op dat collectieve niveau, preventief en principieel, in rechte ter discussie gesteld kunnen worden.²
37. Ik wil nog iets meer over die beide sancties zeggen.
38. De leerplichtambtenaar kan, in zijn functie van BOA, proces verbaal opmaken en dit opsturen naar het Openbaar Ministerie om een boete op te leggen. Met andere woorden: tegen een goedwillende ouder die in het belang van de gezondheid van zijn kind en zijn eigen gezin en familie zijn kind niet wil blootstellen aan de zeer reële

² Vgl. Vزر. Rb. Den Haag 25 mei 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:4461 (Stichting Stop5GNL)

besmettingsrisico's op school omdat dit momenteel grote besmettingshaarden zijn, wordt het grove geschut van het strafrecht, het *ultimum remedium* ingezet. Een boete van meer dan € 4000 en een strafblad dreigen als deze ouder zijn kind *niet*, zoals de Staat eist, blootstelt aan de momenteel heersende hoge besmettingsrisico's op school.

39. De andere sanctie-route die de leerplichtambtenaar kan kiezen, is dat Jeugdzorg wordt ingeschakeld of Veilig Thuis, en waarbij door hem dus met kinderbeschermingsmaatregelen wordt gedreigd. Iedereen die een beetje thuis is in de Jeugdzorg, wéét hoe traumatiserend voor kinderen of ouders een uithuisplaatsing of andere kinderbeschermingsmaatregel is. Alleen al het dreigen met zo'n middel tegen een ouder die alleen maar de gezondheid van zijn kind en gezin wil beschermen, is disproportioneel en gaat in feite alle perken van het fatsoen te buiten.
40. Beide sanctie-trajecten zijn dus buitengewoon belastend en ingrijpend. We hebben het hier over een goedwillende ouder die in alle redelijkheid kan menen dat hij in zijn recht staat - het fundamentele mensenrecht van art. 8 EVRM - om zelf te bepalen wat goed is voor zijn kind en zijn gezin, en weliswaar vindt dat schoolgaan heel belangrijk is maar nu, tijdelijk, even minder belangrijk dan de eigen veiligheid en gezondheid. Van zo'n ouder mag in redelijkheid niet worden gevergd dat als hij zonnodig denkt zijn grondrecht op family life te kunnen uitoefenen, dan maar het risico moet nemen op een strafrechtelijke veroordeling met hoge boete en strafblad of een traumatiserende kinderbeschermingsmaatregel. Dat is disproportioneel. De Staat ontmoedigt en schrikt ouders op deze manier af om hun recht op family life daadwerkelijk te durven uitoefenen. Veel ouders die worden geconfronteerd met deze dreiging zullen eieren voor hun geld kiezen en hun kind toch maar naar school sturen, met grote vrees voor de gezondheid van hun kind, en hun eigen gezondheid (zie bijvoorbeeld de verklaringen in productie 7g en productie 18, van ouders die onder druk van de leerplichtambtenaar hun kinderen weer naar school sturen).
41. Een dergelijke disproportionele 'chilling' inmenging in het recht op family life voldoet niet aan de noodzakelijkheidstoets van art. 8 EVRM.
42. Daarmee heb ik toegelicht wat volgens eisers de rechtsgrond en het spoedeisend belang is van de door hen gevraagde voorziening onder 5 van het petitum. Nog een enkele opmerking om toe te lichten hoe beperkt van omvang de gevraagde voorziening is.
- Eisers vragen dat de ouders die daarvoor kiezen tijdelijk hun kinderen thuis mogen houden en dat jegens hen de Leerplichtwet tijdelijk niet zal worden gehandhaafd, namelijk zolang de besmettingswaarde op het zogeheten Coronadashboard wordt overschreden. Dat is een duidelijke, tijdgebonden begrenzing van de gevraagde voorziening. Die begrenzing bestaat onafhankelijk van de subjectieve wil van die ouders of eisers. Dat dashboard is bovendien een objectieve maatstaf voor de gegrondheid van de zorgen die deze ouders hebben omtrent de corona-besmettingsrisico's.
43. Wij verzoeken u eerbiedig om de gevraagde voorzieningen toe te wijzen.